

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету економіки і управління

Віталій КАРПЕНКО
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

24 червня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Фінанси підприємств

Назва дисципліни

Галузь знань D Бізнес, адміністрування та право

Спеціальність D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Рівень вищої освіти – Перший бакалаврський

Освітньо-професійна програма – Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Обсяг дисципліни – 5 кредитів ЄКТС, **Шифр дисципліни** – ОФП.08

Мова навчання – українська

Статус дисципліни: обов'язкова (фахової підготовки)

Факультет – Економіки і управління

Кафедра – Фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

Форма навчання	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни	Кількість годин						Курсовий проєкт	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
				Аудиторні заняття					Самостійна робота, у т.ч. ІРС			Залік	Іспит
			Кредити ЄКТС	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття					
Д	2	4	5	50	16		34		100				+
Дс	1	2	5	50	16		34		100				+
З	2	4	5	14	6		8		136				+
Зс	1	2	5	14	6		8		136				+

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» за спеціальністю D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Робоча програма складена д-ром екон.наук, професором, Раїсою КВАСНИЦЬКОЮ

Підпис автора

Ступінь, вчене звання, Ім'я, ПРІЗВИЩЕ автора

Схвалена на засіданні кафедри Фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

Протокол від 17 червня 2025 №12.

Зав. кафедри

Ніла ХРУЩ
Підпис

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою факультету економіки і управління

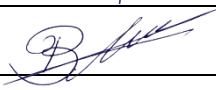
Протокол від 24 червня 2025 №36/25

Голова Вченої ради факультету

Віталій КАРПЕНКО
Підпис

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

2 ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Посада	Назва факультету	Підпис	Ім'я, прізвище
Завідувач кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, д-р екон. наук, проф.	Факультет економіки і управління		Ніла ХРУЩ
Гарант освітньо- професійної програми, канд. екон. наук, доц.	Факультет економіки і управління		Леся МАТВІЙЧУК
Декан, канд. екон. наук, доц.	Факультет економіки і управління		Віталій КАРПЕНКО

3 Пояснювальна записка

Дисципліна «Фінанси підприємств» відноситься до прикладних дисциплін і передбачає послідовне і систематизоване вивчення основних питань щодо внутрішніх та зовнішніх фінансових відносин підприємств, знання якої необхідні для теоретичної і практичної підготовки фахівців фінансової сфери.

Пререквізити – ОЗП.02 «Вища та прикладна математика», ОЗП.03 «Економічна інформатика», ОЗП.04 «Правознавство», ОЗП.09 «Макро- та мікроекономіка», ОФП.01 «Гроші і кредит», ОФП.02 «Фінанси».

Кореквізити – ОФП.10 «Ризикологія у сфері фінансів», ОФП.14 «Інформаційні системи і технології у фінансах/ Information systems and technologies in finance», ОФП.15 «Податкова система», ОФП.16 «Фінансовий ринок», ОФП.18 «Інвестування», ОФП.19 «Фінансовий аналіз», ОФП.20 «Фінансовий та управлінський облік», ОФП.25 «Навчальна практика (цифрові фінанси)», ОФП.26 «Практика виробнича», ОФП.27 «Комплексна курсова робота», АІ (Атестаційний екзаме́н).

Відповідно до освітньої програми дисципліна сприяє забезпеченню:

компетентностей: (ІК) Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності. (ФК03) Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування). (ФК06) Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування. (ФК07) Здатність складати та аналізувати фінансову звітність. (ФК10). Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення. (ФК11) Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку. (УК01) Здатність ідентифікувати та оцінювати ризики у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, обґрунтовувати професійні рішення з врахуванням сучасних тенденцій, які характеризуються невизначеністю ринкового середовища;

програмних результатів навчання: (ПРН04) Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування. (ПРН05) Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування). (ПРН09) Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію. (ПРН10) Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем. (ПРН12) Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності. (ПРН16) Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати. (ПРН24) Вміти визначати та оцінювати ризики у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, обґрунтовувати та приймати професійні рішення з врахуванням сучасних тенденцій, які характеризуються невизначеністю.

Мета дисципліни. Формування системи знань щодо базових понять щодо організації фінансів, формування власного та позикового капіталу підприємства, особливостей оподаткування діяльності підприємства, фінансових відносин, які виникають між підприємством та постачальниками, покупцями, державою, інвесторами, кредиторами та іншими суб'єктами господарювання.

Предмет дисципліни. Фінансові відносини між підприємством та постачальниками, покупцями, державою, інвесторами, кредиторами та іншими суб'єктами господарювання.

Завдання дисципліни. Вивчення сутності фінансів підприємств, змісту і організації фінансової діяльності підприємств, структуризації, видів вартості та ціни капіталу підприємства, особливостей формування прибутку та його використання, в т.ч. особливостей дивідендної політики підприємств, фінансової діяльності підприємства у сфері зовнішньоекономічних відносин, оподаткування підприємств, організації грошових розрахунків та кредитування підприємств, організації оборотних коштів та фінансового забезпечення відтворення основних засобів, фінансового планування та бюджетування діяльності підприємства, оцінки фінансового стану підприємства.

Результати навчання. Після вивчення дисципліни студент повинен: уміти вільно орієнтуватися в теоретичних і практичних проблемах фінансування діяльності підприємств; оцінювати та прогнозувати основні фінансові показники діяльності підприємства; обґрунтовувати фінансовими розрахунками оптимальні економічні рішення в практичній діяльності підприємств; оптимізовувати джерела фінансового забезпечення діяльності підприємства; володіти теоретико-методичним базисом і практичними навичками аналізу та планування обсягу фінансових ресурсів підприємств у сучасних умовах господарювання.

4 Структура залікових кредитів дисципліни

Назва теми	Денна форма			Заочна форма		
	лекції	практ. заняття	СРС	лекції	практ. заняття	СРС
Тема 1. Основи фінансів та фінансової діяльності підприємства	2	2	7			10
Тема 2. Склад, структуризація, види вартості та ціна капіталу підприємства		2	8			11
Тема 3. Грошові потоки та грошові розрахунки підприємства	2	4	7		2	10
Тема 4. Грошові надходження (доходи) підприємств		2	8		11	
Тема 5. Формування прибутку підприємства від різних видів діяльності	2	4	8			11
Тема 6. Розподіл та використання прибутку підприємства	2	2	8			2
Тема 7. Оборотні кошти підприємства	2	2	8			10
Тема 8. Фінансове забезпечення відтворення основних фондів		2	8			10
Тема 9. Фінансова діяльність підприємства у сфері зовнішньоекономічних відносин	2	2	8			11
Тема 10. Оподаткування діяльності підприємства	2	2	8			2
Тема 11. Кредитування діяльності підприємства		2	2	8		
Тема 12. Фінансове планування та бюджетування діяльності підприємств	2	4	7	10		
Тема 13. Фінансовий стан підприємства: суть, оцінювання та заходи оздоровлення		2	4	7	2	2
Разом за семестр:	16	34	100	6	8	136л1

5. Програма навчальної дисципліни

5.1 Зміст лекційного курсу

Перелік лекційних занять для студентів денної форми здобуття освіти

Номер лекції	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин
1	Основи фінансів та фінансової діяльності підприємства, склад, структуризація, види вартості та ціна капіталу (фінансових ресурсів) підприємства. Сутність, роль, предмет, об'єкт та функції фінансів підприємств. Фінансова діяльність підприємств та їх фінансові взаємовідносини з різними контрагентами. Поняття та джерела формування фінансових ресурсів (капіталу) підприємства. Складові власного капіталу (фінансових ресурсів) підприємства. Статутний капітал підприємства: суть, роль, основні фондові складові й інструменти формування. Сутність та різновиди запозиченого капіталу (фінансових ресурсів) підприємства. Суть, види вартості та ціна капіталу підприємства. Поняття та теорії формування структури капіталу підприємства. Літ.: [1] с. 7-9; [3] с.9-20; [5]; [6]; [9]	2
2	Грошові потоки, грошові розрахунки та грошові надходження (доходи) підприємств. Суть і різновиди грошових потоків підприємства. Грошові потоки за видами діяльності підприємства. Оцінка грошових потоків підприємства. Сутність	2

	грошових розрахунків підприємств, принципи їх організації та класифікація. Види банківських рахунків та порядок їх відкриття. Форми безготівкових розрахунків (платіжні інструкції). Розрахунково-платіжна дисципліна щодо розрахунків підприємства готівкою. Зовнішні та внутрішні джерела фінансування діяльності підприємства. Сутність і склад грошових надходжень (доходів) за різними видами діяльності підприємства. Виручка від реалізації продукції та чинники, що впливають на її величину. Методи планування виручки (доходу) від реалізації підприємства. Процес розподілу виручки та формування фінансових ресурсів підприємств. Літ.: [1] с. 9-16; [3] с.26-42; с.48-56; [5]; [6]; [17]	
3	Формування прибутку підприємства від різних видів діяльності. Фінансові результати діяльності підприємства; сутність, різновиди та чинники впливу на їх величину і склад. Поняття та класифікація витрат за різними ознаками. Собівартість. Виробнича собівартість продукції. Загальні витрати на виробництво та реалізацію продукції. Порядок формування чистого прибутку підприємства. Оцінка здатності генерування прибутку. Поняття та методи розрахунку точки беззбитковості. Методи розрахунку (планування) прибутку підприємства від реалізації продукції. Суть, розрахунок та показники рентабельності. Літ.: [1] с. 16-21; [3] с.56-61; 77-92; [5]; [6]; [7]; [11]; [13]	2
4	Розподіл та використання прибутку підприємства. Поняття, принципи та порядок розподілу прибутку підприємства. Дивідендна політика: суть, принципи та фактори впливу на її формування. Теорії, що представляють політику розподілу дивідендів. Стратегії та методи дивідендної політики. Оцінка ефективності дивідендної політики. Літ.: [1] с. 16-21; [3] с.56-61; 77-92; [5]; [6]	2
5	Оборотні кошти підприємства та фінансове забезпечення відтворення основних фондів. Сутність, склад, класифікація оборотних коштів підприємства. Джерела формування оборотних коштів підприємства. Нормування оборотних коштів. Оцінка ефективності використання оборотних коштів. Економічна сутність та класифікація основних фондів. Види оцінки основних засобів. Знос та амортизація основних фондів. Сутність, види, форми, джерела та порядок фінансування капітальних вкладень. Показники наявності, стану та ефективності використання основних фондів. Літ.: [1] с. 31-38; [3] с.125-131; с.147-162; [10] с.34-38; [18] с. 241-250	2
6	Фінансова діяльність підприємства у сфері зовнішньоекономічних відносин. Економічна сутність зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) та організаційно-правові питання її здійснення. Митно-тарифне і нетарифне регулювання ЗЕД. Валютно-фінансовий механізм забезпечення ЗЕД. Правила та форми розрахунків при здійсненні ЗЕД. Визначення ефективності ЗЕД підприємства. Літ.: [20]; [21]	2
7	Оподаткування та кредитування діяльності підприємств. Непрямі податки та їх вплив на фінансово-господарську діяльність підприємств. Прямі податки в діяльності підприємств. Спрощена система оподаткування діяльності підприємств різних галузей економіки. Особливості оподаткування діяльності сільськогосподарських підприємств. Штрафні (фінансові) санкції за порушення податкового законодавства. Податкове планування діяльності підприємства. Комерційне кредитування діяльності підприємства. Банківське кредитування потреб підприємства. Облігаційні запозичення у фінансуванні діяльності підприємства. Фінансовий лізинг: суть, види та порядок застосування в діяльності підприємства. Внутрішня кредиторська заборгованість. Оцінка вартості та ефективності залучення окремих видів запозичених ресурсів підприємства. Літ.: [1] с. 21-25; с. 39-42; [3] с.100-119; [8]; [14]; [15];[19]	2
8	Фінансове планування, бюджетування діяльності підприємства та оцінювання його фінансового стану. Зміст, завдання, принципи, види, методи та етапи фінансового планування. Фінансовий план та порядок його складання. Оперативне планування грошових потоків підприємства. Сутність, завдання та принципи бюджетування. Поняття бюджету та його різновиди. Поняття, структура та розробка системи бюджетів підприємства. Поняття, методи та основні напрямки оцінки фінансового стану підприємства. Оцінка фінансового стану підприємства. Суть,	2

	порядок здійснення та джерела фінансування санації підприємства. Суть реструктуризації в процесі відновлення платоспроможності підприємства. Поняття банкрутства підприємства та методи діагностики ймовірності його настання. Літ.: [1] с. 42-49; [3] с.195-219; [12]; [16] с. 226-231	
Разом:		16

Перелік оглядових лекцій для студентів заочної форми здобуття освіти

Номер лекції	Тема лекції	Кількість годин
1	Основи фінансів та фінансової діяльності підприємства. Склад, структуризація, види вартості та ціна капіталу підприємства. Грошові потоки та грошові розрахунки підприємства. Грошові надходження (доходи) підприємств. Формування прибутку підприємства від різних видів діяльності. Розподіл та використання прибутку підприємства. Літ.: [1] с. 7-21; [3] с.9-20; с.26-42; с.48-61; 77-92; [5]; [6];[7]; [9]; [11]; [13]	2
2	Оборотні кошти підприємства. Фінансове забезпечення відтворення основних фондів. Фінансова діяльність підприємства у сфері зовнішньоекономічних відносин. Оподаткування діяльності підприємства. Літ.: [1] с. 21-25; с. 31-38; [3] с.100-119; с.125-131; с.147-162; [8]; [10] с.34-38; [18] с. 241-250; [20]; [21]	2
3	Кредитування діяльності підприємства. Фінансове планування та бюджетування діяльності підприємств. Фінансовий стан підприємства: суть, оцінювання та заходи оздоровлення. Літ.: [1] с. 39-49; [3] с.195-219; [12] [14]; [15]; [16] с. 226-231; [19]	2
Разом :		6

5.2 Зміст практичних занять

Перелік практичних занять для студентів денної форми здобуття освіти

№ п/п	Тема практичного заняття	Кількість годин
1	Основи фінансів та фінансової діяльності підприємства. Літ.: [1] с. 7-9; [3] с.9-20	2
2	Обсяг та структуризація фінансових ресурсів (капіталу) підприємства. Літ.: [1] с. 7-9; [2]; [3] с.9-20; [5]; [6]; [9]	2
3	Грошові потоки підприємства Літ.: [1] с. 9-13; [3] с.26-42; [5]; [6]	2
4	Грошові розрахунки підприємства Літ.: [1] с. 9-13; [2]; [3] с.26-42; [5]; [6]	2
5	Грошові надходження (доходи) підприємств Літ.: [1] с. 13-16; [3] с.48-56; [17]	2
6	Фінансові результати та порядок формування прибутку підприємства Літ.: [1] с. 16-21; [3] с.56-61; 77-92; [5]; [6]; [7]; [11]; [13]	2
7	Витрати на виробництво та реалізацію продукції Літ.: [1] с. 16-21; [3] с.56-61; 77-92; [5]; [6]; [7]; [11]; [13]	2
8	Розподіл та використання прибутку підприємства. Літ.: [1] с. 16-21; [3] с.56-61; 77-92; [5]; [6]	2
9	Фінансове забезпечення оборотного капіталу підприємства Літ.: [1] с. 31-34; [3] с.125-131; [10] с.34-38; [18] с. 241-250	2
10	Фінансове забезпечення основного капіталу підприємства Літ.: [1] с. 34-38; [3] с.147-162	2
11	Фінансова діяльність підприємства у сфері зовнішньоекономічних відносин Літ.: [20]; [21]	2
12	Оподаткування діяльності підприємства Літ.: [1] с. 21-25; [3] с.100-119; [8]	2
13	Кредитування діяльності підприємства Літ.: [1] с. 39-42; [14]; [15];[19]	2
14	Фінансове планування діяльності підприємства	2

	Літ.: [1] с. 42-45; [2]; [16] с. 226-231	
15	Бюджетування діяльності підприємства Літ.: [1] с. 42-45; [16] с. 226-231	2
16	Оцінка фінансового стану (фінансової стійкості) підприємства Літ.: [1] с. 45-47; [3] с.195-219	2
17	Діагностика ймовірності банкрутства та заходи оздоровлення фінансового стану підприємства Літ.: [1] с. 47-49; [2]; [3] с.195-219; [12]	2
Разом:		34

Перелік практичних занять для студентів заочної форми здобуття освіти

№ п/п	Тема практичного заняття	Кількість годин
1	Основи фінансів та фінансової діяльності підприємства. Склад, структуризація, види вартості та ціна капіталу підприємства. Грошові потоки та грошові розрахунки підприємства Літ.: [1] с. 7-9; с. 13-21; [2]; [3] с.9-20; с.48-61; 77-92;[5]; [6]; [9]; [7]; [11]; [13]; [17]	2
2	Грошові надходження (доходи) підприємств. Формування прибутку підприємства від різних видів діяльності. Розподіл та використання прибутку підприємства Літ.: Літ.: [1] с. 13-21; [3] с.48-61; с.77-92; [5]; [6]; [7]; [11]; [13]	2
3	Оборотні кошти підприємства. Фінансове забезпечення відтворення основних фондів. Фінансова діяльність підприємства у сфері зовнішньоекономічних відносин. Оподаткування діяльності підприємства. Літ.: [1] с. 21-25; с. 31-38; [3] с.100-119; с.125-131; с.147-162; [8]; [10] с.34-38; [18] с. 241-250; [20]; [21]	2
4	Кредитування діяльності підприємства. Фінансове планування та бюджетування діяльності підприємств. Фінансовий стан підприємства: суть, оцінювання та заходи оздоровлення Літ.: [1] с. 39-49; [3] с.195-219; [12] [14]; [15]; [16] с. 226-231; [19]	2
Разом:		8

У процесі практичних занять з дисципліни студенти денної та заочної форм здобуття освіти набувають практичних навичок із: визначення обсягу та структури фінансових ресурсів підприємства; розрахунку витрат і фінансових результатів підприємства; визначення складових власного капіталу підприємства, факторів впливу на них і розрахунку змін за результатами звітного періоду; визначення бази оподаткування та розміру непрямих податків підприємств виробничої та торговельної сфер діяльності із складанням форм податкової звітності; складання фінансового плану підприємства.

5.3 Зміст самостійної (у т. ч. індивідуальної) роботи

Самостійна робота студентів усіх форм навчання полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу з відповідних джерел інформації, підготовці до практичних занять, тестування з теоретичного матеріалу в модульному середовищі, виконання домашніх завдань, підготовки до колоквіуму та виконанні індивідуальних завдань. Індивідуальне завдання - важлива складова цілісної системи підготовки майбутніх фахівців з фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку до професійної діяльності. Метою виконання індивідуального завдання є перевірка закріплених у здобувачів освіти знань з тем дисципліни, формування у них самостійних суджень та власної думки, підкріпленої знаннями теоретичних та нормативно-правових засад фінансів і фінансової діяльності підприємства.

Студенти заочної форми здобуття освіти виконують контрольну роботу з курсу «Фінанси підприємств». Вимоги до її виконання та варіанти кожний студент отримує у період настановної сесії, через їх розміщення в модульному середовищі у курсі «Фінанси підприємств», [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=5521>

Зміст самостійної роботи студентів денної форми здобуття освіти

Номер тижня	Вид самостійної роботи	Кіл-сть годин

1	Опрацювання лекційного матеріалу з Т1 опрацювання додаткових матеріалів, підготовка до практичного заняття 1	5
2	Опрацювання лекційного матеріалу з Т2, підготовка до практичного заняття 2, виконання домашнього завдання, виконання індивідуального завдання	5
3	Опрацювання лекційного матеріалу з Т3, підготовка до практичного заняття 3, виконання домашнього завдання, виконання індивідуального	5
4	Опрацювання лекційного матеріалу з Т3, підготовка до практичного заняття 4, виконання домашнього завдання, виконання індивідуального	5
5	Опрацювання лекційного матеріалу з Т4, підготовка до практичного заняття 5, виконання домашнього завдання, виконання індивідуального, підготовка до тестового контролю з тем 1-3.	8
6	Опрацювання лекційного матеріалу з Т5, підготовка до практичного заняття 6, виконання домашнього завдання.	5
7	Опрацювання лекційного матеріалу з Т5, опрацювання додаткових матеріалів, підготовка до практичного заняття 7, виконання індивідуального завдання	5
8	Опрацювання лекційного матеріалу з Т6, підготовка до практичного заняття 8, виконання домашнього завдання.	5
9	Опрацювання лекційного матеріалу з Т7, опрацювання додаткових матеріалів, підготовка до практичного заняття 9, виконання індивідуального завдання, підготовка до тестового контролю з тем 4-6.	8
10	Опрацювання лекційного матеріалу з Т8, підготовка до практичного заняття 10, виконання домашнього завдання.	5
11	Опрацювання лекційного матеріалу з Т9, виконання індивідуального завдання, підготовка до практичного заняття 11	5
12	Опрацювання лекційного матеріалу з Т10, підготовка до практичного заняття 12, виконання домашнього завдання.	5
13	Опрацювання лекційного матеріалу з Т11, виконання індивідуального завдання, підготовка до практичного заняття 13, підготовка до тестового контролю з тем 7-10.	8
14	Опрацювання лекційного матеріалу з Т12, підготовка до практичного заняття 14, виконання домашнього завдання.	5
15	Опрацювання лекційного матеріалу з Т12, опрацювання додаткових матеріалів, підготовка до практичного заняття 15, виконання індивідуального завдання	5
16	Опрацювання лекційного матеріалу з Т13 підготовка до практичного заняття 16, виконання домашнього завдання.	5
17	Опрацювання лекційного матеріалу з Т13, підготовка до практичного заняття 17, виконання домашнього завдання, підготовка до тестового контролю з тем 11-13. Виконання домашніх завдань, виконання та підготовка до захисту індивідуального завдання	11
<i>Разом:</i>		100

Керівництво самостійною роботою та контроль за виконанням індивідуального завдання здійснює викладач згідно з розкладом консультацій у позаурочний час. На самостійне опрацювання студентів виносяться визначені у методичних рекомендаціях до практичних занять та самостійної роботи питання з кожної теми. Керівництво самостійною роботою та контроль за виконанням індивідуального завдання здійснюється викладачем згідно з розкладом консультацій у позаурочний час. Вимоги до виконання контрольної роботи (для студентів заочної форми здобуття освіти) та індивідуального домашнього завдання (для студентів денної форми здобуття освіти) викладені в Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни.

6 Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних технологій, зокрема: лекції (з використанням наочних методів та методу перевернутого класу);

практичні заняття (з використанням практичних та інтерактивних методів: роз'язування розрахунково-аналітичних задач, ситуаційних завдань, тестів (квізів), командних завдань), самостійна робота (з використанням практичних методів, методів дослідницького (евристичного) навчання: рішення домашніх та індивідуальних завдань), і мають на меті – оволодіння студентами спеціальною термінологією і набуття ними практичних навичок з фінансів підприємств.

7 Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час лекційних та практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком навчального процесу. При цьому використовуються такі методи поточного контролю:

- усне опитування, рішення розрахунково-аналітичних задач;
- тестовий контроль теоретичного матеріалу з теми через складання квізів, тестів як на практичних заняттях, так і у модульному середовищі;
- виконання домашніх завдань;
- презентація і захист індивідуального завдання;
- написання контрольної роботи (колоквіуму).

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати як поточного контролю, так і підсумкового контролю, який проводиться з усього матеріалу дисципліни за білетами, попередньо розробленими і затвердженими на засіданні кафедри. Здобувач вищої освіти, який набрав з будь-якого виду навчальної роботи, суму балів нижчу за 60 відсотків від максимального балу, не допускається до семестрового контролю, поки не виконає обсяг роботи, передбачений Робочою програмою. Здобувач вищої освіти, який набрав позитивний середньозважений бал (60 відсотків і більше від максимального балу) з усіх видів поточного контролю і не склав іспит, вважається таким, який має академічну заборгованість. Ліквідація академічної заборгованості із семестрового контролю здійснюється у період екзаменаційної сесії або за графіком, встановленим деканатом відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ».

8. Політика дисципліни

Політика навчальної дисципліни загалом визначається системою вимог до здобувача вищої освіти, що передбачені чинними положеннями Університету про організацію і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу. Зокрема, проходження інструктажу з техніки безпеки; відвідування занять з дисципліни є обов'язковим. За об'єктивних причин (підтверджених документально) теоретичне навчання за погодженням із лектором може відбуватись в індивідуальному режимі. Успішне опанування дисципліни і формування фахових компетентностей і програмних результатів навчання передбачає необхідність підготовки до практичних занять (вивчення теоретичного матеріалу з теми, активно працювати на занятті, розв'язувати задачі, брати участь у дискусіях щодо прийнятих рішень при виконанні здобувачами задач).

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт у встановлені терміни, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни. Пропущене практичне заняття здобувач зобов'язаний відпрацювати у встановлений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється за результатами опитування під час практичних занять, тестування й виконання індивідуального домашнього завдання. Виконання індивідуального завдання завершується його здачею на перевірку у терміни, встановлені графіком самостійної роботи. У якості ІДЗ здобувач може підготувати реферат або тези доповіді на конференцію за однією з тем навчальної дисципліни при дотриманні узгоджених з викладачем термінів його виконання.

Здобувач вищої освіти, виконуючи самостійну роботу з дисципліни, має дотримуватися політики доброчесності (заборонені списування, підказки, плагіат, використання штучного інтелекту (без вірного цитування)). У разі порушення політики академічної доброчесності в будь-яких видах навчальної роботи здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і має повторно виконати завдання з відповідної теми (виду роботи), що передбачені робочою програмою. Будь-які форми порушення академічної доброчесності під час вивчення навчальної дисципліни не допускаються та не толеруються.

У межах вивчення навчальної дисципліни здобувачам вищої освіти передбачено визнання і зарахування результатів навчання, набутих шляхом неформальної освіти, що розміщені на доступних платформах (<https://prometheus.org.ua/courses-catalog/>, <https://finacademy.net/ua/webinars>), які сприяють формування компетентностей і поглибленню результатів навчання, визначених робочою програмою дисципліни, або забезпечують вивчення відповідної теми та/або виду робіт з програми навчальної

дисципліни (детальніше у Положенні про порядок визнання та зарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ).

9. Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». При поточному оцінюванні виконаної здобувачем роботи з кожної структурної одиниці і отриманих ним результатів викладач виставляє йому певну кількість балів із призначених робочою програмою для цього виду роботи. При цьому кожна структурна одиниця (робота) може бути зарахована, якщо здобувач набрав не менше 60 відсотків (мінімальний рівень для позитивної оцінки) від максимально можливої суми балів, призначеної структурній одиниці.

Будь-які форми порушення академічної доброчесності не допускаються та не толеруються.

Отриманий здобувачем бал за зарахований вид навчальної роботи (структурну одиницю) після її оцінювання викладач виставляє в електронному журналі обліку успішності здобувачів вищої освіти. За умови виконання усіх видів навчальної роботи за результатами поточного контролю протягом вивчення навчальної дисципліни, встановлених її Робочою програмою, здобувач денної форми здобуття освіти з навчальної дисципліни, підсумковим контролем для якої є іспит, може набрати до 60 балів (здобувач заочної форми – до 50 балів). Позитивну підсумкову оцінку здобувач може отримати, якщо за результатами поточного та підсумкового контролів набере від 60 до 100 балів. Семестрова підсумкова оцінка розраховується в автоматизованому режимі в інформаційній підсистемі «Електронний журнал» (ІС «Електронний університет») і відповідно до накопиченої суми балів визначається оцінка за інституційною шкалою та шкалою ЄКТС (див. таблицю Співвідношення...), яка заноситься в екзаменаційну відомість, а також до Індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи і оцінювання результатів навчання студентів денної форми здобуття освіти у семестрі

Аудиторна робота				Контрольні заходи				Самостійна робота			Семестровий контроль	Разом	
Практичні заняття				Тестовий контроль (квізи):		Контрольна робота (колоквіум)	Домашнє завдання		ІДЗ*	Іспит			
T*1-3	T4-6	T7-9	T10-13	T*1-4	T5-9	T10-13	T1-6	T*1-4			T5-9		T10-13
Кількість балів за вид навчальної роботи (мінімум-максимум)													
3-5	3-5	3-5	3-5	1-3	1-3	1-3	4-6	2-4	2-4	2-4	11-13		24-40
12-20				3-9			4-6	6-12		11-13	24-40	60-100**	

T* – тема навчальної дисципліни; ІДЗ* – індивідуальне домашнє завдання;

**За набрану з будь-якого виду навчальної роботи з дисципліни кількість балів, нижче встановленого мінімуму, здобувач отримує незадовільну оцінку і має її перездати у встановлений викладачем (деканом) термін. Інституційна оцінка встановлюється відповідно до таблиці «Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС».

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів заочної форми здобуття освіти у семестрі

Аудиторна робота				Самостійна, індивідуальна робота						Семестровий контроль	Разом
Практичні заняття				Контрольна робота		Тестовий контроль				Іспит	
1	2	3	4			T*1-4	T5-7	T8-10	T11-13		
Кількість балів за кожний вид навчальної роботи (мінімум-максимум)											
3-5	3-5	3-5	3-5	10-14		2-4	2-4	2-4	2-4	30-50	60-100**
12-20				14-22		8-16 4-8				30-50	

Примітка:

T* – тема навчальної дисципліни;

**За набрану з будь-якого виду навчальної роботи з дисципліни кількість балів, нижче встановленого мінімуму, здобувач отримує незадовільну оцінку і має її перездати у встановлений викладачем

(деканом) термін. Інституційна оцінка встановлюється відповідно до таблиці «Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС».

Оцінювання на практичних заняттях

Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: усне опитування студентів на знання теоретичного матеріалу з теми; вільне володіння студентом спеціальною термінологією і уміння професійно обґрунтувати прийняті рішення при розв'язуванні задач; результати самостійних робіт.

При оцінюванні результатів навчання здобувачів вищої освіти на практичних заняттях викладач користується наведеними нижче критеріями:

Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти

Оцінка та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей	Узагальнений зміст критерія оцінювання
Відмінно (високий)	Здобувач вищої освіти глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає логічний виклад відповіді мовою викладання (в усній або у письмовій формі), демонструє якісне оформлення завдань. Здобувач не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки, демонструє практичні навички з вирішення фахових завдань. При відповіді допустив дві–три несуттєві <i>похибки</i> .
Добре (середній)	Здобувач вищої освіти виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання правил, закономірностей тощо. Відповідь здобувача вищої освіти будується на основі самостійного мислення. Здобувач вищої освіти у відповіді допустив дві–три <i>несуттєві помилки</i> .
Задовільно (достатній)	Здобувач вищої освіти виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь здобувача вищої освіти будується на рівні репродуктивного мислення, здобувач вищої освіти має слабкі знання структури навчальної дисципліни, допускає неточності і <i>суттєві помилки</i> у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим, набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно (недостатній)	Здобувач вищої освіти виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекидає їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється здобувачеві вищої освіти, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення навчальної дисципліни.

Оцінювання результатів ІДЗ

ІДЗ здобувача вищої освіти оцінюється також з використанням вищенаведених у таблиці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (мінімальний позитивний бал – 11 балів, середній бал – 12 та максимальний – 13 балів). При підготовці тез доповідей на конференцію у якості ІДЗ здобувач вищої освіти отримує максимальний бал (9) за його виконання.

Оцінювання результатів тестового контролю

Максимальна сума балів, яку може набрати студент за результатами тестування, складає 3 (денна форма здобуття освіти) та 4 (заочна форма здобуття освіти).

Відповідно до таблиці структурування видів робіт за тематичний контроль здобувач залежно від кількості правильних відповідей може отримати:

Таблиця – Розподіл балів в залежності від наданих правильних відповідей на тестові завдання для денної та заочної форм здобуття освіти

Сума балів за тестові завдання:				
Тест (квіз) включає 10 питань	1-4	5-6	7-8	9-10
Тест (квіз) включає 15 питань	1-6	7-9	10-12	13-15
Тест (квіз) включає 20 питань	1-8	10-12	14-16	18-20
Відсоток правильних відповідей	0-40	50-60	70-80	90-100
Кількість балів для денної форми	-	1	2	3
Кількість балів для заочної форми	-	2	3	4

На тестування відводиться від 10 до 20 хвилин. Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей. Студент може також пройти тестування і в онлайн режимі у Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни. Тестування здобувачів вищої освіти у Модульному середовищі для навчання автоматично оцінюються за критеріями, наведеними у таблиці вище.

При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю.

Оцінювання результатів написання контрольної роботи (колоквіуму) денної форми здобуття освіти

Проміжним контролем навчання студентів є написання кожним студентом контрольної роботи (колоквіуму), яка узагальнює завдання за темами 1-6. Контрольна робота містить теоретичну та практичну складову та оцінюється комплексно з використанням вищенаведених у таблиці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (щодо визначення достатнього (4 бали), середнього (5 балів) та високого (6 балів) рівнів досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей).

Оцінювання результатів виконання домашнього завдання студентами денної форми здобуття освіти.

Кожне домашнє завдання оцінюється з використанням вищенаведених у таблиці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (щодо визначення достатнього, середнього та високого рівня досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей).

Оцінювання результатів виконання контрольної роботи студентами заочної форми здобуття освіти

Контрольна робота студентів заочної форми здобуття освіти передбачає виконання трьох завдань: двох теоретичних і одного практичного. Зміст завдань наведено в методичних рекомендаціях до виконання контрольної роботи. При оцінюванні контрольної роботи враховуються якість її виконання та захист, кожен з цих показників оцінюються максимально: теоретичне завдання – 4 балами, практичне завдання 6 балами, загальна максимальна сума балів становить 22. Критерії оцінювання контрольної роботи:

Таблиця – Розподіл балів між завданнями контрольної роботи здобувача вищої освіти

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал	Потенційні позитивні бали* (середній бал)	Максимальний (високий) бал
Теоретичне питання № 1	4	5	6
Теоретичне питання № 2	4	5	6
Практичне завдання	6	8	10
Всього балів	14	*	22

Примітка. *Позитивний бал за контрольну роботу, відмінний від мінімального (13 балів) та максимального (19 балів), знаходиться в межах 14-18 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) контрольної роботи.

Кожне завдання контрольної роботи здобувача вищої освіти оцінюється з використанням вищенаведених у таблиці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (щодо визначення достатнього, середнього та високого рівня досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей).

Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю (іспит)

Освітня програма передбачає підсумковий семестровий контроль з дисципліни у формі іспиту, завданням якого є системне й об'єктивне оцінювання як теоретичної, так і практичної підготовки здобувача з навчальної дисципліни. Складання іспиту відбувається за попередньо розробленими і затвердженими на засіданні кафедри білетами. Відповідно до цього в екзаменаційному білеті пропонується поєднання питань як теоретичного, так і практичного характеру.

Таблиця – Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю здобувачів денної форми здобуття освіти (40 балів для підсумкового контролю)

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал (задовільно)	Потенційні позитивні бали* (середній бал) (добре)	Максимальний (високий) бал (відмінно)
Теоретичне питання № 1	4	6	8
Теоретичне питання № 2	4	6	8
Теоретичне питання № 3	4	6	8
Практичне завдання	12	14	16
Разом:	24	*	40

Примітка. *Позитивний бал за іспит, відмінний від мінімального (20 балів) та максимального (40 балів), знаходиться в межах 21-39 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) іспиту.

Таблиця – Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю здобувачів заочної форми здобуття освіти (50 балів для підсумкового контролю)

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал (задовільно)	Потенційні позитивні бали* (середній бал) (добре)	Максимальний (високий) бал (відмінно)
Теоретичне питання № 1	6	8	10
Теоретичне питання № 2	6	8	10
Теоретичне питання № 3	6	8	10
Практичне завдання	12	16	20
Разом:	30	*	50

Примітка. *Позитивний бал за іспит, відмінний від мінімального (30 балів) та максимального (50 балів), знаходиться в межах 31-49 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) іспиту.

Для кожного окремого виду завдань підсумкового семестрового контролю застосовуються критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти, наведені вище (Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти).

Таблиця – Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Рейтингова шкала балів	Інституційна шкала (Опис рівня досягнення здобувачем вищої освіти запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни)	
		Залік	Іспит/диференційований залік
A	90-100	Зарховано	Відмінно/Excellent – високий рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни, що свідчить про безумовну готовність здобувача до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
B	83-89		Добре/Good – середній (максимально достатній) рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
C	73-82		
D	66-72		
E	60-65		Задовільно/Satisfactory – Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати навчання з навчальної дисципліни

FX	40-59	Незараховано	Незадовільно/Fail – Низка запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни відсутня. Рівень набутих результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
F	0-39		Незадовільно/Fail – Результати навчання відсутні

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС визначається в автоматизованому режимі після внесення викладачем результатів оцінювання з усіх видів робіт до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС у наведеній нижче таблиці.

Семестровий іспит виставляється, якщо загальна сума балів, яку набрав студент з дисципліни за результатами поточного та підсумкового контролю, знаходиться у межах від 60 до 100 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка «відмінно/добре/задовільно», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом сумі балів відповідно до таблиці Співвідношення.

10 Питання для самоконтролю результатів навчання

1. Сутність, роль, предмет, об'єкт та функції фінансів підприємств.
2. Фінансова діяльність підприємств та їх фінансові взаємовідносини з різними контрагентами.
3. Поняття та джерела формування фінансових ресурсів (капіталу) підприємства.
4. Складові власного капіталу (фінансових ресурсів) підприємства.
5. Статутний капітал підприємства: суть, роль, основні фондові складові й інструменти формування.
6. Сутність та різновиди запозиченого капіталу (фінансових ресурсів) підприємства.
7. Капітал (фінансові ресурси) підприємства у формі №1 фінансової звітності «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та у формі №4 фінансової звітності «Звіт про власний капітал».
8. Суть, види вартості та ціна капіталу підприємства.
9. Поняття та теорії формування структури капіталу підприємства.
10. Суть і різновиди грошових потоків підприємства.
11. Грошові потоки за видами діяльності підприємства.
12. Оцінка грошових потоків підприємства.
13. Грошові потоки у формі №3 фінансової звітності «Звіт про рух грошових коштів».
14. Сутність грошових розрахунків підприємств, принципи їх організації та класифікація.
15. Види банківських рахунків та порядок їх відкриття.
16. Форми безготівкових розрахунків (платіжні інструкції).
17. Розрахунково-платіжна дисципліна щодо розрахунків підприємства готівкою.
18. Зовнішні та внутрішні джерела фінансування діяльності підприємства.
19. Сутність і склад грошових надходжень (доходів) за різними видами діяльності підприємства.
20. Виручка від реалізації продукції та чинники, що впливають на її величину.
21. Методи планування виручки (доходу) від реалізації підприємства.
22. Процес розподілу виручки та формування фінансових ресурсів підприємств.
23. Фінансові результати діяльності підприємства; сутність, різновиди та чинники впливу на їх величину і склад.
24. Виробнича собівартість продукції, загальні витрати на виробництво та реалізацію продукції.
25. Порядок формування чистого прибутку підприємства.
26. Методи розрахунку (планування) прибутку підприємства від реалізації продукції.
27. Оцінка здатності генерування прибутку.
28. Поняття та методи розрахунку точки беззбитковості.
29. Суть, розрахунок та показники рентабельності.
30. Поняття, принципи та порядок розподілу прибутку підприємства.
31. Дивідендна політика: суть, принципи та фактори впливу на її формування.
32. Теорії, що представляють політику розподілу дивідендів.
33. Стратегії та методи дивідендної політики.
34. Оцінка ефективності дивідендної політики.
35. Фінансові результати підприємства у формі №2 фінансової звітності «Звіт про фінансові результати».
36. Сутність, склад, класифікація оборотних коштів підприємства.
37. Джерела формування оборотних коштів підприємства.

38. Нормування оборотних коштів.
39. Оцінка ефективності використання оборотних коштів.
40. Економічна сутність та класифікація основних фондів.
41. Види оцінки основних засобів.
42. Знос та амортизація основних фондів.
43. Сутність, види, форми, джерела фінансування капітальних вкладень.
44. Порядок фінансування капітальних вкладень.
45. Показники наявності, стану та ефективності використання основних фондів.
46. Економічна сутність зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) та організаційно-правові питання її здійснення.
47. Митно-тарифне і нетарифне регулювання ЗЕД.
48. Валютно-фінансовий механізм забезпечення ЗЕД.
49. Правила та форми розрахунків при здійсненні ЗЕД.
50. Визначення ефективності ЗЕД підприємства.
51. Непрямі податки та їх вплив на фінансово-господарську діяльність підприємств.
52. Прямі податки в діяльності підприємств.
53. Спрощена система оподаткування діяльності підприємств різних галузей економіки.
54. Особливості оподаткування діяльності сільськогосподарських підприємств.
55. Штрафні (фінансові) санкції за порушення податкового законодавства.
56. Податкове планування діяльності підприємства.
57. Комерційне кредитування діяльності підприємства.
58. Банківське кредитування потреб підприємства.
59. Облігаційні запозичення у фінансуванні діяльності підприємства.
60. Фінансовий лізинг: суть, види та порядок застосування в діяльності підприємства.
61. Внутрішня кредиторська заборгованість.
62. Оцінка вартості та ефективності залучення окремих видів запозичених ресурсів підприємства.
63. Зміст, завдання, принципи та види фінансового планування.
64. Методи фінансового планування на підприємствах.
65. Етапи фінансового планування.
66. Фінансовий план та порядок його складання.
67. Оперативне планування грошових потоків підприємства.
68. Сутність, завдання та принципи бюджетування.
69. Поняття бюджету та його різновиди.
70. Бюджетне організування.
71. Типи центрів відповідальності та особливості формування центрів фінансової відповідальності підприємства.
72. Сутність, етапність та методи бюджетного планування.
73. Поняття, структура та розробка системи бюджетів підприємства.
74. Поняття, методи та основні напрямки оцінки фінансового стану підприємства.
75. Оцінка фінансового стану підприємства на основі розгляду динаміки майна підприємства та джерел його формування.
76. Поняття, оцінка платоспроможності та ліквідності підприємства.
77. Оцінка фінансової стійкості за абсолютними показниками.
78. Оцінка фінансової стійкості за відносними показниками.
79. Санація в системі оздоровлення фінансового стану підприємства: суть та порядок здійснення.
80. Джерела фінансування санації підприємства.
81. Суть реструктуризації в процесі відновлення платоспроможності підприємства.
82. Поняття банкрутства підприємства та методи діагностики ймовірності його настання.

11 Методичне забезпечення

Освітній процес з дисципліни «Фінанси підприємств» повністю і в достатній кількості забезпечений необхідною навчально-методичною літературою. Зокрема, підготовлені і видані такі роботи:

1) Фінанси підприємств. Методичні вказівки для самостійного вивчення курсу і практичних занять студентів всіх спеціальностей галузі знань 07 «Управління та адміністрування» та спеціальності 051 «Економіка» / Р.С. Квасницька, Т.А. Гордєєва. – Хмельницький: ХНУ, 2020 – 108 с.

2) Фінанси підприємств : методичні рекомендації до лабораторних робіт для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 072 / Р.С. Квасницька, Т.А. Гордєєва. Хмельницький : ХНУ, 2023. 114 с.

12 Рекомендована література

Основна

1. Фінанси підприємств. Методичні вказівки для самостійного вивчення курсу і практичних занять студентів всіх спеціальностей галузі знань 07 «Управління та адміністрування» та спеціальності 051 «Економіка» / Р.С. Квасницька, Т.А. Гордєєва. – Хмельницький: ХНУ, 2020 – 108 с.
2. Фінанси підприємств : методичні рекомендації до лабораторних робіт для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 072 / Р. С. Квасницька, Т. А. Гордєєва. Хмельницький : ХНУ, 2023. 114 с.
3. Фінанси підприємств: навчальний посібник / [Ситник Н. С., Смолінська С.Д., Ясіновська І.Ф.]; за заг. ред. Н. С. Ситник.- Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. - 402 с.
4. Гуменюк М.М. Практикум із фінансів підприємств : навч. посібник / М.М. Гуменюк. – Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. – 168 с.

Додаткова

5. Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» стандарт : наказ Мінфін України від 07.02.2013 № 73– [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>
6. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності [Електронний ресурс] : затверджено Наказом Міністерства фінансів України 28.03.2013 р., № 433. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#Text>
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» [Електронний ресурс] : затверджено Наказом Міністерства фінансів України 31.12.1999 р., № 318. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>
8. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] : ЗУ від 02.12.2010 р., № 2755-VI. Режим доступу : <https://bit.ly/2IBOsCX>
9. Про акціонерні товариства [Електронний ресурс] : ЗУ від 27.07.2022 №2465-IX. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text>
10. Квасницька Р. С., Орищук О. В. Теоретичний базис процесу управління оборотними активами підприємства / Економіка та управління розвитком підприємств: теорія, методологія, практика : колективна монографія / Кол. авторів. Полтава: ПП “Астрія”, 2024. – С.34-38.
11. Квасницька Р., Агаєв М. Історичні аспекти та сучасні бачення категоріальної сутності витрат / Scientific Foundations in Economics and Management: collective monograph / Kovalenko V., Lyuty I., Zatonatska T., – etc. – International Science Group. – Boston : Primedia eLaunch, 2022. P.234-239.
12. Квасницька Р., Наконечна К. Зміни аналітичних підходів до оцінки фінансової стійкості підприємств України в умовах війни // Rozwój Ukrainy i jej regionów: realia i perspektywy integracji europejskiej: materiały z IX Międzynarodowej naukowo – praktycznej konferencji, Łomża-Chmielnicki, 19.10.2023 r. /Redakcja naukowa Ireneusz Żuchowski, Zoia Sharlovych, Svitlana Hrebinska. – wydawnictwo: MANS w Łomży, 2023. - С.70-75.
13. Квасницька Р. С. Теоретичний базис управління витратами підприємства. Modern Economics. 2022. № 34(2022). С. 50-54.
14. Квасницька Р.С. Кредитне забезпечення підприємництва банками України // Економіка, освіта, технології в контексті глобальних викликів. Матеріали Міжнародної науково-практич. конференції (23-24 вересня 2021 р. м. Черкаси) - Черкаси: ЧДБК, 2021. С.262-263
15. Квасницька Р., Поліщук В. Реалії стану кредитування суб'єктів корпоративного сектора банківськими установами України //Development of world economy, marketing and management in modern conditions: collective monograph / Andrushko R., Zhydovska N., Myronchuk Z. – etc. – International Science Group. – Boston : Primedia eLaunch, 2023. 226 p. P. 98-106.
16. Квасницька Р.С., Годлевська В.О. Важливість присутності та проблематика фінансового планування на підприємстві //Scientific bases of solving of the modern tasks. Abstracts of XIX International Scientific and Practical Conference. Frankfurt am Main, Germany 2020. pp. 226-231 pp.
17. Kvasnytska R., Forkun I., Gordeeva T. Financial aspects of state support for agribusiness: global and national experience of Ukraine. Moderní aspekty vědy: XXXIV. Díl mezinárodní kolektivní monografie/ Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2023. S.649-660.
18. Квасницька Р.С., Мрозовський Я.Е.. Аналіз підходів (стратегій) фінансування активів підприємства. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2019. №1 (18). С.241-250.
19. Квасницька Р. С. Сучасні реалії та перспективи використання лізингу в агробізнесі України на прикладі «ОТП ЛІЗИНГ» // Сучасний стан і перспективи розвитку обліку, аналізу та фінансового

забезпечення підприємств агропромислового виробництва: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 12-13 жовтня 2020 р. / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. – Харків: ХНАУ, 2020. – С.81-83

20. Про зовнішньоекономічну діяльність [Електронний ресурс] : ЗУ від 16.04.1991 № 959-ХІІ. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>

21. Гобела В. В. Управління зовнішньоекономічною діяльністю & Management of Foreign Economic Activity : навчальний посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2021. 244 с.

13 Інформаційні ресурси

- 1 Модульне середовище. Режим доступу : <https://msn.khmnmu.edu.ua/>
- 2 Електронна бібліотека університету .
Режим доступу : http://lib.khmnmu.edu.ua/asp/php_f/p1age_lib.php .
- 3 Репозитарій ХНУ. Режим доступу : <https://library.khmnmu.edu.ua/#>.